

Liikenne- ja viestintäviraston kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston selvityksestä E 44/2020 vp: Komission suositus unionin yhteisestä työkalupakista liittyen mobiilisovellusten ja anonymisoidun liikkuvuusdatan käyttöön covid-19-kriisin torjumiseksi ja siitä ulospääsemiseksi

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Traficomin Kyberturvallisuuskeskus (Kyberturvallisuuskeskus) on kansallinen tietoturvaviranomainen, joka valvoo viestintäverkkojen ja -palveluiden toimintavarmuutta ja turvallisuutta. Traficom valvoo mm. lakia sähköisistä viestintäpalveluista (917/2014). Kyseisessä laissa teleyrityksille on säädetty oikeus käsitellä välitystietoja mm. tietoturvavaperusteella sekä tilastollista analyysia varten. Lisäksi Kyberturvallisuuskeskuksen tehtävänä on myös esimerkiksi erilaiset tietojärjestelmien turvallisuusarvioinnit esimerkiksi viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen arvioinnista annetun lain (1406/2011) mukaan.

Kyberturvallisuuskeskus on osallistunut Liikenne- ja viestintäministeriön välityksellä EU:n tasolla tapahtuvaan työhön koskien mobiilisovellusten ja liikkuvuusdatan käyttöä covid-19-kriisin torjumiseksi. Lisäksi Kyberturvallisuuskeskus on selvittänyt mobiilisovelluksien sekä liikkuvuusdatan käyttöä toimivaltaansa kuuluvan kansallisen lainsäädännön näkökulmasta ja todennut, että ongelmaton tilanne saavutetaan näiden käytön perustuessa vapaaehtoisuuteen ja käyttäjän suostumukseen. Televerkon välitystietoja voidaan lisäksi käyttää teleyrityksen toimesta käyttäjien sijainnin seurantaan ilman käyttäjän suostumusta silloin, kun kyse on tilastollisesta analyysistä, josta ei voi tunnistaa luonnollista henkilöä tai päätelaitetta. Tämän on todennut myös valtioneuvoston oikeuskansleri päätöksessään, joka koski paikannustietojen hyödyntämistä covid-19 -epidemian hillinnässä.¹

EU-komission suosituksessa koskien mobiilisovellusten ja liikkuvuusdatan käyttöön liittyvää työkalupakkia tietoturvallisuus on huomioitu nähdäksemme riittävän kattavalla ja yksityiskohtaisella tavalla. Arviomme mukaan työkalupakin periaatteita seuraamalla on mahdollista tuottaa covid-19-altistuksista varoittava mobiilisovellusratkaisu, joka on loppukäyttäjän tietojen suojaamisen näkökulmasta tietoturvallinen. Tietoturvalliseen lopputulokseen päästään muun muassa huomioimalla tietoturvallisuusvaatimukset sovellusratkaisun toteutushankkeen alusta lähtien ja tallentamalla sovellusratkaisussa ainoastaan vähimmäismäärä tietoa. Kerättyjen tietojen poistaminen turvallisesti välittömästi tietojen tallentamista koskevan tarpeen lakattua on lisäksi tärkeä yleisperiaate.²

Traficom on tunnistanut mobiilisovellusratkaisun tärkeyden covid-19-kriisistä ulospääsemisessä ja Kyberturvallisuuskeskus on varautunut arvioimaan sovelluskokonaisuuden tietoturvallisuutta voimassa olevan lainsäädännön nojalla.

¹ Ks. tämän osalta tarkemmin valtioneuvoston oikeuskanslerin päätös Dnro OKV/15/50/2020 (saatavilla: <https://www.okv.fi/fi/ratkaisut/id/1361/>).

² Ks. tämän osalta myös sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 137 §, jossa on määritelty välitystietojen yleiset käsittelyperiaatteet.

Lisäksi Kyberturvallisuuskeskus antaa tarvittaessa sovellusratkaisua rakentavalle hankkeelle neuvontaa tietoturvallisuusasioissa.

Traficom katsoo, että sovellusratkaisun omistajana ja tietojen käsittelijänä on hankkeen luonteen vuoksi tärkeää olla viranomainen. Tämä ei kuitenkaan sulje pois sitä, että hankkeen toteuttajana toimisi yksityisen sektorin organisaatio. Mobiilisovellusratkaisuja käytettäessä on tärkeää huomioida, että tämän tyyppisten ratkaisujen henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta koskien Traficom ei ole toimivaltainen viranomainen vaan sitä valvoo tietosuojavaltuutettu.

Sauli Pahlman

Johtaja
Kyberturvallisuuskeskus